

КАФЕДРА СТАРОВИННОЇ МУЗИКИ

Клавесин

Освітній ступінь	Магістр	Курс	1, 2
Спеціальність	В5 «Музичне мистецтво»	Семестр	1, 2, 3
Освітньо-професійна програма	«Музичне мистецтво» Фортепіано, Баян, Акордеон		
Статус	Вибіркова	ECTS	5
		Годин	150
		Індивідуальні	48
		Самостійна робота	102
Форми контролю	Залік / Іспит / Атестаційний екзамен		

Інформація про викладача

ПІБ	Шадріна-Личак Ольга Віталіївна, кандидатка мистецтвознавства, виконавча обов'язків доцентки, завідувачка кафедри старовинної музики Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського.
Профіль викладача	https://scholar.google.com.ua/citations?hl=ru&user=KHrtSZEAAAAJ&view_op=list_works&gmla=AJsN-F5EUMcc7JHeogZHDpuR_q0_DXvzJf0uiYGDJff-NcylhUhJuGKpf7AKd3hN9KMOV8I7mNuPfBWNXE4iQQlZuEFRYL VHQTsqcncrZR27RrX5LF3bXO5QreW4yxj-cPfI9eUhHCn9vp
e-mail	ollsha@ukr.net

АНОТАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою курсу «Клавесин» є підготовка сучасних висококваліфікованих фахівців-клавесиністів, які володіють художньою музично-виконавською майстерністю високого рівня в усій широті панорами стилів XVI-XVIII ст., необхідною для самостійної професійної діяльності в галузі сольного виконавства та клавесинної педагогіки вищої школи.

Головні завдання курсу «Клавесин» полягають у вихованні у здобувачів високої національної свідомості, естетичної культури, самостійного та креативного художнього мислення, у всебічному й гармонійному розвитку здібностей здобувачів, пошуку та розкритті їх індивідуального творчого амплуа, постійному стимулюванні творчої ініціативи, опануванні широкого концертного репертуару та різних жанрів концертування, створенні умов для реалізації виконавського потенціалу.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач **повинен знати:**

- особливості та специфіку закономірностей клавесинної техніки, палітру використання звукових можливостей інструменту, повний спектр особливостей використання засобів музичної виразності клавесина на різних етапах розвитку світової і національної музичної культури;
- сучасні досягнення в галузі клавесинного історично інформованого виконавства, педагогіки та музичної творчості;
- виконавський концертний репертуар та спеціальну літературу з історії та теорії клавесинного виконавства;
- принципи збирання, систематизації, узагальнення та використання інформації і проведення наукових досліджень в галузі історично інформованого виконавства;
- принципи прочитання, інтерпретації, редагування та рецензування музичних текстів XVI – XVIII ст.;
- основи загальнотеоретичних дисциплін, що дозволяють вирішувати завдання творчого, навчально-просвітницького, науково-дослідницького та методичного характеру.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач **повинен вміти:**

- відтворювати художню концепцію музичного твору, базуючись на розумінні змісту, жанру, форми та стилю;
- володіти високим рівнем технічної та художньої майстерності у використанні засобів виконавської виразності;
- орієнтуватися в різноманітних музичних стилях і жанрах бароко та сучасної клавесинної музики;
- вивчати і розвивати кращі традиції виконавських шкіл;
- поєднувати виконавську майстерність з виконавським осмисленням твору;
- проводити музично-просвітницьку і критичну діяльність;
- редагувати та рецензувати тексти.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач **повинен мати навички:**

- самостійної виконавської та викладацької роботи;
- швидкого, досконалого та компетентного по відношенню до стилю опанування незнайомих творів;
- читання з листа;
- всебічне володіння різноманітним арсеналом клавесинної техніки;
- побудування власної виконавської інтерпретації твору, концертного виступу тощо;
- професійної підготовки для виконання концертної програми на сцені.

Програмні компетентності

Загальні компетентності (ЗК):

- ЗК 2. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
- ЗК 3. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.
- ЗК 4. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ЗК 5. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях
- ЗК 6. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
- ЗК 7. Здатність до міжособистісної взаємодії
- ЗК 9. Здатність працювати автономно.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності спеціальності (СК):

- СК 1. Здатність створювати, реалізовувати і висловлювати свої власні художні концепції.
- СК 2. Усвідомлення процесів розвитку музичного мистецтва в історичному контексті у поєднанні з естетичними ідеями конкретного історичного періоду.
- СК 3. Здатність розробляти і реалізовувати творчі проекти по створенню / інтерпретації / аранжуванню та перекладу музики.

- СК 4. Здатність інтерпретувати художні образи у виконавській / композиторській / педагогічній діяльності.
- СК 5. Здатність збирати та аналізувати, синтезувати художню інформацію та застосовувати її для теоретичної, виконавської, педагогічної інтерпретації.
- СК 6. Здатність викладати спеціальні дисципліни в закладах освіти з урахуванням цілей навчання, вікових та індивідуальних особливостей здобувачів освіти.
- СК 7. Здатність аналізувати виконання музичних творів або оперних спектаклів, здійснювати порівняльний аналіз різних виконавських інтерпретацій, у тому числі з використанням можливостей радіо, телебачення, Інтернету.
- СК 8. Здатність взаємодіяти з аудиторією для донесення музичного/навчального матеріалу, вільно і впевнено репрезентувати свої ідеї (художню інтерпретацію) під час публічного виступу.

Програмні результати навчання

- ПРН 1. Володіти професійними навичками виконавської, творчої та педагогічної діяльності.
- ПРН 3. Визначати стильові і жанрові ознаки музичного твору та самостійно знаходити переконливі шляхи втілення музичного образу у виконавстві.
- ПРН 4. Професійно здійснювати аналіз музично-естетичних стилів та напрямків.
- ПРН 5. Вибудовувати концепцію та драматургію музичного твору у виконавській діяльності, створювати його індивідуальну художню інтерпретацію.
- ПРН 6. Володіти музично-аналітичними навичками жанрово-стильової та образно-емоційної атрибуції музичного твору при створенні виконавських та педагогічних інтерпретацій.
- ПРН 7. Володіти термінологією музичного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом.
- ПРН 8. Здійснювати викладання гри на інструменті / вокалу /диригування / теорії, історії музики / композиції з урахуванням потреб здобувача освіти, цілей навчання, вікових та індивідуальних особливостей здобувача
- ПРН 9. Здійснювати ефективне управління мистецькими проектами, зокрема, їх планування та ресурсне забезпечення.
- ПРН 10. Приймати ефективні рішення в галузі культури і мистецтва, аналізувати альтернативи та оцінювати ризики.

ПЕРЕЛІК ТЕМ

Змістовий модуль 1. Твір значної складності англійських вірджиналістів, нідерландських поліфоністів, стара італійська токата

- Тема 1. Виявлення рівня професійної ерудиції, музикознавчої інформованості й творчих уявлень здобувача
- Тема 2. Складові якісного прочитання авторського тексту та опанування фактури музичного твору на етапі його розбору
- Тема 3. Осмислення драматургічної цілісності твору великої форми та виявлення специфіки його образно-емоційної виразності
- Тема 4. Типовість та особливості форми твору, що вивчається
- Тема 5. Специфіка музичної мови у творах англійських вірджиналістів, нідерландських поліфоністів, італійських композиторів XVI – першої половини XVII ст.
- Тема 6. Опанування технічних складностей та особливостей інтерпретації

Змістовий модуль 2. Сучасний твір, що репрезентує новітні композиційні та виконавські техніки і написаний для клавесина західноєвропейськими та/або українськими композиторами у XX – XXI ст.

- Тема 1. Опрацювання концепції твору в культурно-історичному та художньому контексті
- Тема 2. Виявлення специфіки комплексу засобів музичної виразності в сучасних творах

Тема 3. Робота над інтерпретацією художнього потенціалу творів з використанням новітніх технік композиції та звуковидобування

Тема 4. Вміння визначити стильові особливості запису тексту твору з використанням новітніх технік композиції та звуковидобування

Тема 5. Опанування фактурних елементів твору

Тема 6. Типові закономірності композиції та фактурної організації у сучасному композиторському мистецтві

Змістовий модуль 3. Один, або декілька творів французьких клавесиністів (загальна тривалість 10-15 хвилин)

Тема 1. Робота над комплексом професійних вимог до виконавського втілення твору обраного стилю

Тема 2. Розвиток музичного мислення та уявлень здобувача шляхом асоціативного ставлення до конкретно особистої, образно-сміслової суті творів

Тема 3. Робота над особливостями підбору, інтерпретації та підготовки до концертного виконання короткої сольної програми (10-15 хв.)

Тема 4. Вивчення специфіки жанрово-стильових особливостей та виконавської техніки їх втілення обраного твору

Тема 5. Опрацювання рекомендованої викладачем додаткової літератури та прослуховування записів видатних виконавців

Змістовий модуль 4. Сольна концертна програма тривалістю близько однієї години з добірки творів значної складності, підібраних у вільній тематичній концепції з власною письмовою, або усною анотацією/презентацією

Тема 1. Виявлення концепції сольної програми та визначення відповідного виконавського профілю

Тема 2. Специфіка роботи над вивченням програми значної тривалості в її художній цілісності

Тема 3. Робота над інтонаційною виразністю та утриманню виконавської форми в її технічній досконалості

Тема 4. Творча інтерпретація концепту програми та побудова авторських коментарів та анонсів до творів програми

Тема 5. Робота над специфікою виконавського перевтілення у концертуванні зі вступними коментарями

Тема 6. Артистичне втілення художнього змісту творів під час концертного, конкурсного виступу, підготовка до виступу

Змістовий модуль 5. Узагальнення набутого комплексу професійних виконавських навичок.

Тема 1. Вдосконалення навичок виконання та втілення специфіки стилю, закономірностей побудови твору

Тема 2. Методи роботи над опануванням програми в цілому, над якістю виконавської форми та набуттям відповідного артистизму висловлювання

Тема 3. Подальша робота над навичками клавесинної майстерності

Тема 4. Виконавське втілення стилю, жанру та індивідуальної сутності твору

Тема 5. Активізація образно-асоціативного мислення і уявлення

Тема 6. Виховання у здобувача художнього смаку, естетичного відчуття, гармонічного поєднання інтелектуального та емоційного ставлення до виконавського процесу як необхідних умов для розкриття його творчої особистості, набуття осмисленої виконавської волі та невимушеної артистичності

Змістовий модуль 6. Удосконалення особистих виконавських якостей здобувача.

Підготовка до виконання програми Атестаційного екзамену з клавесину

Тема 1. Досягнення довершеної виконавської підпорядкованості засобів музичної виразності: осмисленого синтаксису мови, індивідуальній оркестровці, різноманітності прийомів звуковидобування, виразності ритмічних характеристик

Тема 2. Методи роботи над опануванням програми в цілому, над якістю виконавської форми та набуттям відповідного артистизму висловлювання

Тема 3. Визначення головних проблем, притаманних стилю та жанру, специфіці музичної форми виконуваного репертуару

Тема 4. Вдосконалення загальних технічних формул фактури та підпорядкованість їх художнім вимогам

Тема 5. Робота над максимальною досконалістю клавесинного виконання творів державної програми, підготовка до виступу

ФОРМИ ТА ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ

Дисципліна «Клавесин» для здобувачів освітнього ступеня «Магістр» складається з індивідуальних занять, а також годин для самостійної роботи та підготовки.

НАВЧАЛЬНІ РЕСУРСИ

Всі необхідні для вивчення навчальної дисципліни основні та додаткові матеріали надсилаються персонально електронною поштою та/або у відповідну групу Viber, Messenger, Telegram, Zoom, Google disk.

МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Навчальна дисципліна «Клавесин» оцінюється за модульно-рейтинговою системою. Результати навчальної діяльності здобувачів оцінюються за 100-бальною шкалою за накопичувальною системою.

Форми поточного контролю:

- відвідування занять;
- виконання завдання, що готувалося в процесі самостійної роботи;
- відпрацювання технічних елементів мануальної техніки;
- вивчення музичного матеріалу, що вивчаються в поточному модулі.

Модульний контроль – результати вивчення кожного змістового модуля підсумовуються за підсумками всіх форм поточного контролю.

Підсумковий контроль знань – залік, іспит та атестаційний екзамен проводиться у формі:

- виступу в концерті зі спеціально підготовленою програмою;
- виконання сольної програми з виконавськими коментарями.

Система оцінювання

№ з/п	Контрольний захід оцінювання	Всього %
1.	Виступи на академічних концертах	10
2.	Виступи в концертах класу в навчальному закладі та за його межами	15
3.	Участь у майстер-класах (активна форма), конкурсах, фестивалях, запис відео для участі в онлайн конкурсах та інших творчих проектах	10
4.	Участь у майстер-класах (пасивна форма), семінарах, практикумах, що присвячені проблемам ансамблевого виконавства	10
5.	Відвідування культурно-мистецьких заходів з подальшим аналізом	5
6.	Залік/іспит	50
	Всього	100

Критерії оцінювання за 100-бальною шкалою

Оцінка ECTS	Бал	Оцінка	Загальні параметри оцінки				
			Рівень складності програми	Інтерпретаторське мислення, розуміння стилю	Технічна майстерність	Артистизм	Стабільність виконання
A	100	В І Д М І Н Н О	Найвищий	Глибоке, зріле, індивідуальне	Блискуча, художньо завершена	Яскравий, органічний	Висока
	95		Найвищий, високий	Глибоке, зріле, індивідуальне	Відмінна	Органічний	Висока
	90		Найвищий, високий	Зріле, переконливе	Відмінна	Сформований	Висока
B	82 - 89	Д О Б Р Е	Високий	Переконливе, традиційне	Добра	Сформований	Достатня
C	81		Високий	Не завжди переконливе	Добра	Сформований	Достатня
	74		Високий, середній	Формальне, непереконливе	Добра	Невиразний або зовнішній	Достатня
D	73	З А Д О В І Л Ь Н О	Середній або завищений	Формальне, непереконливе	Недосконала	Невиразний або зовнішній	Часткова
	64		Середній	Непереконливе	Недосконала	Невиразний	Часткова
E	60 - 63		Середній	Фрагментарне	Недосконала	Невиявлений	Недостатня
FX	35-59	Незадовільно	Низький	Фрагментарне	Обмежена	Невиявлений	Недостатня
F	1-34	Незадовільно	Низький	Слабко сформоване	Обмежена	Відсутній	Недостатня

ІНКЛЮЗИВНЕ НАВЧАННЯ

Навчальна дисципліна може викладатися для більшості здобувачів з особливими освітніми потребами.

НЕФОРМАЛЬНА ОСВІТА

У межах вивчення навчальної дисципліни передбачається участь здобувачів у всеукраїнських та міжнародних фестивалях, конкурсах, майстер-класах.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Артем'єва В. Б. Життєтворчість Жана-Філіппа Рамо: аспекти періодизації // Часопис Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського Київ : НМАУ ім. П. І. Чайковського, 2016. Вип. 1 (30). С. 31–44.

2. Герасимова-Персидська Н. Специфіка національного варіанта Бароко в українській музиці XVII ст. / Н.О.Герасимова-Персидська // Українське Бароко і європейський контекст. – К., 1991. – с.211-215.
3. Жаркова В. Історія західної музики: Homo Musicus від античності до бароко : навчальний посібник. Київ : ArtHuss, 2022. 548 с.
4. Епохи історії музики в окремих викладах : навч. посібник : у 2 т. / пер. з нім. та ред.-упоряд. Ю. Семенов. Т. 1 : Арс-антиква. Арс-нова. Гуманізм. Ренесанс. Одеса : Будівельник, 2004. 188 с.
5. Епохи історії музики в окремих викладах : навч. посібник : у 2 т. / пер. з нім. та ред.-упоряд. Ю. Семенов. Т. 2 : Бароко. Класика. Романтика. Нова музика. Одеса : Будівельник, 2004. 240 с.
6. Сікорська Н. В. Бароко і Романтизм: стиль в дзеркалі клавірної редакції XIX століття / Наталія Сікорська // Проблеми взаємодії мистецтва, педагогіки та теорії і практики освіти : зб. наук. пр. / Харків. держ. ун-т мистецтв ім. І. П. Котляревського. — Харків, 2008. — Вип. 22. — С. 59—72.
7. Сікорська Н. В. Клавірна музика бароко в редакціях другої половини XIX ст.: становлення історично інформованого виконавства : дисертаційне дослідження (на правах рукопису). — Київ, НМАУ ім. П. І. Чайковського, 2016. — 287 с.
8. Сікорська Н. В. Модерністська версія втілення принципів музичної риторики: клавесинні твори Богуслава Мартіну : тези доповіді за матеріалами дослідження // Scientific and pedagogic internship «Innovative methods of the organization of the education process in the area of cultural studies and arts in Ukraine and EU countries». — Cuiavian University in Wloclawek, 2021. — С. 76-79.
9. Сікорська Н. В. Про особливий тип редакцій клавірної музики Бароко в другій половині XIX — на початку XX століття / Наталія Сікорська // Наук. вісн. Нац. муз. акад. України ім. П. І. Чайковського. — Київ, 2011. — Вип. 102, кн. 5. — С. 271—290.
10. Сікорська Н. В. Основні аспекти виконавського стилю Бароко: досвід узагальнення з позицій сучасної науки і практики / Наталія Сікорська // Наук. вісн. Нац. муз. акад. України ім. П. І. Чайковського. — Київ, 2014. — Вип. 109, кн. 6. — С. 96—116.
11. Сікорська Н. В. Принципи едиційних технік другої половини XIX століття в особливому типі редакцій клавірної музики Бароко / Сікорська Н. В. // Мистецтвознавчі записки : [зб. наук. пр.] / Нац. акад. керівних кадрів культури і мистецтв. — Київ, 2015. — Вип. 27. — С. 46—65.
12. Сікорська Н. В. «Пруські» сонати Карла Філіпа Емануїла Баха у контексті процесу оновлення музичних жанрів передкласичної доби / Наталія Сікорська // Наук. вісн. Нац. муз. акад. України ім. П. І. Чайковського. — Київ, 2003. — Вип. 24, кн. 1. — С. 173—181.
13. Сікорська Н. В. Редагування клавірної музики Бароко у французьких антологіях XIX ст. / Сікорська Н. В. // Часоп. Нац. муз. акад. України ім. П. І. Чайковського. — Київ, 2010. — №3 (8). — С. 159—171.
14. Сікорська Н. В. Стильовий аспект нотного письма Бароко крізь призму клавірних редакцій епохи Романтизму / Наталія Сікорська // Наук. вісн. Нац. муз. акад. України ім. П. І. Чайковського. — Київ, 2008. — Вип. 78. — С. 276—288.
15. Тітаренко Л. С. П'єси In Nomine в англійській клавірній музиці XVI століття: особливості організації фактури // Науковий вісник Національної музичної академії України ім. П. І. Чайковського : збірник статей. Вип. 108 : Механізми новацій у музичній творчості / упоряд. В. Г. Москаленко. Київ : НМАУ ім. П. І. Чайковського, 2013. С. 139—154.
16. Тітаренко Л. С. Жанри англійської клавірної музики XVI — початку XVII століть в Фіцвільямовій верджинальній книзі // Музичне мистецтво: збірник наукових статей. Вип. 13. / редактор-упорядник Тукова Т. В. Донецьк—Львів: Юго-Восток, 2013. С. 19—29.
17. Тітаренко Л. С. Клавірна творчість Пітера Філіпса: до питання про англійський національний стиль рубежу XVI — XVII століть // Науковий вісник Національної

- музичної академії України ім. П. І. Чайковського: збірник статей. Вип. 109: Старовинна музика — сучасний погляд, книга 6. / наук. ред. та упоряд. О. Ю. Шевчук. Київ: НМАУ ім. П. І. Чайковського, 2014. С. 148—162.
18. Титенко Д. Еволюція клавішних музичних інструментів наприкінці XVII-XVIII ст. / Д.П.Титенко // Традиційне музикування українців у європейському просторі: Матеріали III міжнародної науково-практичної конференції. 11-12 жовтня 2007 р. — К.: ДАККиМ, 2008. — С.132-140
19. Фоменко Н. В. «Stylus phantasticus» на прикладі музики Матіаса Векмана. Науковий вісник Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського: зб. статей. Вип. 102. Київ: НМАУ імені П. І. Чайковського, 2011. С. 225–242.
20. Фоменко Н. В. «Stylus phantasticus»: про ритмічну свободу в клавірній музиці епохи Бароко. Київське музикознавство : зб. статей. Вип. 40. Київ, 2011. С. 13–22.
21. Фоменко Н. В. Фактура та артикуляція в «Stylus phantasticus» XVI століття: особливості організації фактури. Науковий вісник Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського: зб. статей. Вип. 108: Механізми новацій у музичній творчості. Київ: НМАУ імені П. І. Чайковського, 2013. С. 153–165.
22. Фоменко Н. В. Імпровізаційна складова у виконанні добахівських токат. Науковий вісник Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського: зб. статей. Вип. 109: Старовинна музика – сучасний погляд. Київ: НМАУ імені П. І. Чайковського, 2014. С. 163–173.
23. Фоменко Н. В. Афект в теорії та виконавській практиці «Stylus phantasticus» (на прикладі «Хроматичної фантазії» Й. С. Баха). Культура і сучасність : альманах. Київ : ІДЕЯ ПРИНТ, 2019. № 2. С. 130–136.
24. Фоменко Н. В. Дисонанс у системі виразових засобів і виконавській практиці клавірного мистецтва Бароко. Часопис Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського : наук. журнал. Київ : НМАУ імені П. І. Чайковського, 2020. Вип. № 2–3 (47–48). С. 151–167.
25. Фоменко Н. В. Стратегії виконавського прочитання токати Джованні Піккі в контексті проблем інтерпретації клавірної музики раннього Бароко. European Journal of Arts. Vienna, 2020. № 1. С. 89–93.
26. Харнонкурт Н. Музика як мова звуків. — Суми: Собор, 2002. — 184с.
27. Шабалтіна С. М. Авторські вказівки та виконавська свобода в музиці Бароко і сучасності // Науковий вісник НМАУ ім. П.І. Чайковського: Музично-творчий процес: наукові рефлексії: [зб. статей].— К., 2008. — Вип. 72.— С.192-200.
28. Шабалтіна С. М. Вплив клавірного мистецтва минулого на сучасне фортепіанне виконавство // Науковий вісник НМАУ ім. П.І. Чайковського. — К., 2011. — Вип.102.— С.291- 303. — (Серія «Старовинна музика: сучасний погляд»: кн.5).
29. Шабалтіна С. М. До питання про жанрові вистопи клавірної токати і сонати // Науковий вісник НМАУ ім. П.І. Чайковського: Жанр як категорія музичної творчості: [зб. статей].— К., 2009. — Вип.81. — С.147-152.
30. Шабалтіна С. М. Клавесин крізь століття. Нотатки виконавця. — К., 2013. — 160 с.
31. Шабалтіна С. М. Музичні ідеї Ренесансу і бароко в клавірних токатах Й.С.Баха // Науковий вісник НМАУ ім. П.І. Чайковського: Теоретичні та практичні аспекти музичного смислоутворення: [зб. статей]. — К., 2006. — Вип. 60.— С. 215-220.
32. Шабалтіна С. М. Особливості стилю виконання музики французьких клавесиністів// Науковий вісник НМАУ ім. П.І. Чайковського. — Вип.37. — К., 2004. — С. 206-212.
33. Шабалтіна С. М. Ритмічна свобода як засіб виразності в клавесинній музиці 17-18 ст. // Науковий вісник НМАУ ім. П.І. Чайковського. — К., 2007. — Вип. 61.— С.186-194. — (Серія «Старовинна музика: сучасний погляд»: кн.3).
34. Шабалтіна С. М. "Токата" чи "Прелюдія"? Історія однієї назви. — Старинна музика. — 2010. — №3(49) — С. 10-13

35. Шабалтіна С. М. Франсуа Куперен - Фридерик Шопен: до питання про стильові паралелі // Науковий вісник НМАУ ім. П.І. Чайковського: [зб. статей]. – К., 2006. – Вип. 41. – С. 49-55. – (Серія «Старовинна музика: сучасний погляд»: кн.2).
36. Шадріна-Личак О. В. Безтактова прелюдія як репрезентант французького клавесинного стилю XVII – початку XVIII століття: аспекти виконавського прочитання // дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата мистецтвознавства: [на правах рукопису]. – К., 2011. – 214 с.
37. Шадріна-Личак О. В. Авторська аплікатура в безтактових прелюдіях Ж. Ф. Дандріо: до проблеми вивчення аутентичного стилю клавесинного виконання / О. Шадріна-Личак // Науковий вісник Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського: [зб. статей]. – К., 2007. – Вип. 61. – С. 194 - 199. - (Серія "Старовинна музика: сучасний погляд": кн. 3).
38. Шадріна-Личак О. В. Безтактова прелюдія як феномен виконавського мистецтва епохи бароко // Київське музикознавство: зб. статей. – К., 2016. № 54. - С. 236-245.
39. Шадріна-Личак О.В. Генерал-бас, або мистецтво акомпанементу: до проблеми виконання ансамблевої музики барокової доби / О. Шадріна-Личак // Науковий вісник Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського: [зб. статей]. – К., 2009. – Вип. 88. – Част. I. – С. 107-116. – (Серія "Старовинна музика: сучасний погляд": кн. 3).
40. Шадріна-Личак О. В. Італійський і французький типи клавесинів у зв'язку з національними клавесинними школами / О. Шадріна-Личак // Науковий вісник Національної музичної академії України імені П.І. Чайковського: [зб. статей]. – К., 2006. – Вип. 41. – С. 55-61 – (Серія "Старовинна музика: сучасний погляд": кн. 2).
41. Шадріна-Личак О. В. Клавесинна безтактова прелюдія у сучасному історично орієнтованому виконавстві / О. Шадріна-Личак // Часопис: науковий журнал Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського. – К., 2010. – № 3 (8). – С. 150-159.
42. Шадріна-Личак О. В. Лютневий стильовий комплекс в клавесинній музиці XVII-XVIII ст. // Науковий вісник НМАУ ім. П.І. Чайковського: Старовинна музика – сучасний погляд: зб. статей. Вип.109. – Кн 6. – К., 2014. – С. 135-147.
43. Шадріна-Личак О. В. Про використання прикрас в епоху бароко. // Київське музикознавство: культурологія та мистецтвознавство (До 150-річчя Київського інституту музики ім. Р.М. Глієра); зб. статей. – К., 2017. № 55. - С. 101-111.
44. Шадріна-Личак О. В. Прелюдійні форми Й.С. Баха та Г.Ф. Генделя в контексті французьких клавесинних традицій / О. Шадріна-Личак // Науковий вісник Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського: Мистецтвознавчі пошуки: збірник наукових статей та есе, присвячених ювілею Н.О. Герасимової-Персидської. – К., 2008. – Вип. 78. – С. 288 – 294.
45. Шадріна-Личак О. В. Роль Ж.Ш. де Шамбоньера та його учнів в становленні французької клавесинної школи / О. Шадріна-Личак // Актуальні питання гуманітарних наук. - Випуск № 77, том 3, 2024. С. 143-150. http://www.aphn-journal.in.ua/archive/77_2024/part_3/21.pdf
<https://doi.org/10.24919/2308-4863/77-3-19>
46. Bach C. Ph. E. Versuch über die wahre Art das Klavier zu spielen. Vol. 1-2 / C. Ph. E. Bach. – Faksimile-Nachdruck der I. Auflage, Berlin 1753 und 1762 . – VEB Breitkopf & Härtel Musikverlag Leipzig, 1981. – 343 p., Nachwort.
47. Bukofzer M. Music in the Baroque Era, from Monteverdi to Bach. – New York : Norton and Company Inc., 1947.
48. Couperin F. L'Art de toucher le clavecin / F. Couperin // Méthodes et Traités: Série I: France 1600-1800: Clavecin. – En 2 volumes. – Facsimile ed. J. M. Fuzeau. – Courlay, France, 2002. – Vol. I. – P. 161–181.
49. Dolmetsch A. The interpretation of the music of the XVIIth and XVIIIth Centuries revealed by contemporary evidence. – London: Novello, 1946. – 493 p.

50. Donington R. Baroque music: style and performance / R. Donington. – London: Faber & Faber, 1992. – 206 p.
 51. Ferguson H. Keyboard Interpretation. – London : Oxford University Press, 1975. – 222 p.
 52. Harpsichord // The New Grove Dictionary of Music and Musicians. London, 2001.
 53. Neumann F. Ornamentation in Baroque and Post-Baroque Music. With Special Emphasis on J.S. Bach / F. Neumann. – Princeton, 1983. – 630 p.
- Schweitzer A. J. S. Bach / Швейцер А. Иоганн Себастьян Бах (переклад англ.). URL: <https://archive.org/details/jsbach00widogoog/page/n9/mode/1up?ref=ol&view=theater>